

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**

Rasism

**Infopaket för
kommunala
beslutsfattare
2025**

Kommunen
FIXAR!

Begrepp i anslutning till rasism

Rasism:

Rasism innebär att **människogrupper värderas lägre på grund av till exempel etnisk bakgrund, hudfärg, nationalitet, kultur, modersmål eller religion.**

Rasism kan ta sig uttryck i orättvis behandling, diskriminering, fördomar, mobbning och hatretorik.

Strukturell rasism:

Strukturell rasism är **praxis, regler och system som är inbyggda i samhället och som skapar eller upprätthåller ojämlikhet** mellan olika

befolkningsgrupper – ofta på ett omärkbart sätt.

Strukturell rasism bygger inte nödvändigtvis på enskilda individers fördomar, utan på historiska och kulturella strukturer som påverkar till exempel utbildning, arbetsliv, boende och tjänster.

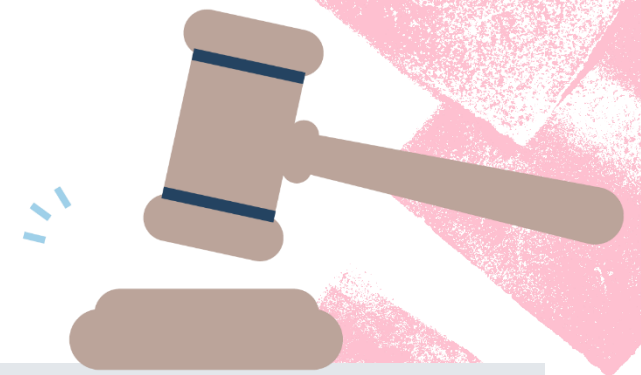
Antirasism:

Antirasism är **aktivt arbete mot rasism**, åtgärder som medvetet syftar till att bryta ner strukturell rasism, attityder och praxis i samhället. Antirasism kan till exempel synas i utbildning, politiskt påverkansarbete, jämställdhetsarbete på arbetsplatser eller i vardagens val och diskussioner.

Lagstiftning

Enligt 6 § i Finlands grundlag är alla lika inför lagen och ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person.

Diskrimineringslagen (1325/2014)

Lagen främjar medborgarnas jämlikhet och förbjuder diskriminering på grund av till exempel etniskt ursprung, hudfärg, språk, religion eller andra personliga egenskaper.

Lagen förpliktar myndigheter och arbetsgivare att främja likabehandling och förebygga diskriminering i arbetslivet och utbildningen och vid tillhandahållande av tjänster.

Diskrimineringslagen

8 §: Ingen får diskrimineras på grund av:

- ålder
- ursprung
- nationalitet
- språk
- religion
- övertygelse
- åsikter
- politisk verksamhet
- fackföreningsverksamhet
- familjeförhållanden
- hälsotillstånd
- funktionsvariation
- sexuell läggning eller
- någon annan omständighet som gäller den enskilda som person

Enligt en undersökning gjord av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (2023) har **rasistisk diskriminering ökat i Finland och Finland är ett av de mest rasistiska länderna i Europa.**

Även THL:s undersökning MoniSuomi från 2022 tyder på att diskriminering är vanligt förekommande.

A child is sitting on the grass, drawing a rainbow on a white sheet of paper. The child is wearing a blue denim jacket. The background is a blurred outdoor setting with green grass and trees.

”Nio av tio
finländare anser att
det är åtminstone
ganska viktigt att
rasism inte tillåts i
Finland”
(EVA, Arvo- ja
asennetutkimus
2023)

”Merparten av dem
som bor i Finland
har blivit vittne till
rasism, men
mindre än hälften
ingriper”
(Röda Korset,
2024)

**Enligt internationella
studier är rasism
fortfarande ett
betydande
samhällsproblem i det
finländska samhället.
Resultaten
understryker behovet
av att vidta
nödvändiga åtgärder
för att utrota rasism
och främja jämlikhet.**
(Diskrimineringsombudsmannen,
2024)

**Kommunen
FIXAR!**

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**

Aktivt arbete mot rasism i kommunfullmäktige

- Arbetet mot rasism, mobbning, diskriminering och trakasserier är en viktig del av fullmäktiges verksamhet
- Fullmäktige bör bekämpa rasism och främja jämlikhet, både i växelverkan med andra organ och i organets praxis och beslut
- Allas åsikter ska höras på ett jämlikt och respektfullt sätt
- Rasistiskt eller diskriminerande beteende måste omedelbart åtgärdas
- Om olämpligt beteende förekommer måste fullmäktige ha tydliga förfaranden för att rapportera och hantera det

Verktyg i arbetet mot rasism

Principerna för tryggare rum

- Fullmäktige bör följa principerna för tryggare rum.
- Syftet med principerna och arbetssätten är att skapa en miljö där alla genom sitt eget agerande bidrar till att bygga upp en jämlik, respektfull och öppen atmosfär och dialog.

Etiska riktlinjer för de förtroendevalda

- Etiska riktlinjer är principer och regler som hjälper oss att skilja mellan rätt och fel och att agera på ett moraliskt sätt.
- Riktlinjerna hjälper oss att fatta ansvarsfulla och rättvisa beslut som tar hänsyn till andras välfärd och rättigheter.

Exempel på bekämpning av rasism i kommunala tjänster

- **Utbildning & småbarnspedagogik:** Integrering av mångkulturella och antirasistiska värderingar i läroplanen, utbildning av personalen samt skapande av en trygg och jämlik lärandemiljö
- **AN-tjänster:** Antirasism i centrum för åtgärder som främjar integration, mångfaldsutbildningar riktade till arbetsgivare, anonym rekryteringspraxis samt en kritisk granskning av språkkunskapskraven
- **Ungdomsarbete & fritid:** Diskrimineringsfria lokaler, ungdomar engagerade i planeringen av verksamheten, kulturella bakgrunder synliggjorda i ett positivt ljus
- **Dessutom:** Skapa en kanal som ger alla servicetagare möjlighet att ge respons och anmäla diskriminering de mött

Främjande av likabehandling, välorganiserade tjänster och en trygg vardag är grunden för kommuninvånarnas välfärd och delaktighet och en miljö utan rasism där alla har likvärdiga möjligheter att leva diskrimineringsfritt.

**Kommunen
FIXAR!**

**KOMMUN
FORBUNDET**

Stöd för arbetet i fullmäktige

- Fullmäktige främjar jämlikhet i diskrimineringslagens anda
- Fullmäktige har förbundit sig till arbetet mot rasism
- Fullmäktige bekämpar rasism och främjar jämlikhet, både i växelverkan med andra organ och i organets praxis och beslut
- Principerna om trygga lokaler iakttas
- Riktlinjer finns för förebyggande av och åtgärder mot trakasserier
- Det finns tydliga förfaranden för att rapportera om och hantera osakligt bemötande

Mer information om rasism

Här är en lista över stödmaterial om rasism

THL - Webbutbildning om antirasism för yrkespersoner

<https://thl.fi/sv/teman/invandring-och-kulturell-mangfald/stodmaterial/webbutbildning-om-antirasism-for-yrkespersoner>

Rauhankasvatusinstituutti – Antirasismi koulutus ja materiaalit

<https://moodle.rauhankasvatus.fi/course/view.php?id=3>

Yhdenvertaisuus.fi – Arbetet mot rasism

<https://yhdenvertaisuus.fi/sv/arbetet-mot-rasism>

Statsrådets kansli – kampanjen Handlingar, inte bara ord

<https://toimirasismiavastaa.fi/sv/>

Kommunförbundet – Kommunala beslutsfattarens materialbank

<https://www.kommunforbundet.fi/fortroendevalda>

Kuntaliitto - Kysymyksiä ja vastauksia kuntien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelusta

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2282-kysymyksiä-ja-vastauksia-kuntien-yhdenvertaisuus-ja-tasa-arvosuunnittelusta>

***Kommunen
FIXAR!***

KOMMUN-
FÖRBUNDET